

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLIȚIE „Alexandru Ioan Cuza”**

Drd. Cazan-Bălașa Mădălina

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

**TEMA: IUS COGENS ȘI LIMITELE FOLOSIRII FORȚEI ÎN RELAȚIILE
INTERNAȚIONALE**

**Conducător de doctorat:
Prof.Univ.Dr.
Diaconu Nicoleta**

Teză elaborată în vederea obținerii
titlului de DOCTOR în ”**Drept**”

- BUCUREȘTI , 2019

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	4
INTRODUCERE.....	6
CAPITOLUL 1 ROLUL ȘI IMPORTANȚA PRINCIPILOR CU VALOARE JUS COGENS ÎN DESFĂȘURAREA NORMALĂ A RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE.....	13
1.1 Apariția și evoluția normelor de jus cogens.....	13
1.2 Definierea conceptului de Jus cogens.....	13
1.3 Efectele și sancțiunea normelor imperative.....	13
1.4 Conținutul principiilor cu valoare jus cogens.....	13
1.5 Concluzii parțiale privind principiile cu valoare jus cogens.....	13
CAPITOLUL 2 SOLUȚIONAREA PAȘNICĂ A DIFERENDELOR INTERNAȚIONALE.....	15
2.1 Conținutul mijloacelor diplomatice și jurisdicționale și rolul acestora în soluționarea diferendelor dintre state.....	15
2.2 Rolul diplomației în soluționarea pașnică a diferendelor internaționale și în promovarea intereselor globale.....	15
2.3 Concluzii privind rolul mijloacelor diplomatice și jurisdicționale în soluționarea pașnică a diferendelor.....	15
CAPITOLUL 3 ROLUL STRUCTURILOR DE COOPERARE INTERGUVERNAMENTALĂ ÎN RESPECTAREA NORMELOR JUS COGENS LA NIVEL INTERNAȚIONAL.....	18
3.1 Normele de drept aplicabile organizațiilor internaționale.....	18
3.2 Procesul de formare al organizațiilor internaționale ca un proces de instituționalizare a politicii păcii de securitate colectivă.....	18

3.3 Funcțiile	organelor	organizațiilor	
internaționale.....			18
3.3.1	Funcțiile legislative sau cvasilegislative.....		18
3.3.2	Funcțiile administrativ-executive.....		18
3.3.3	Funcțiile judiciare sau cvasijudiciare.....		18
3.4	Concluzii privind rolul structurilor de cooperare interguvernamentală în respectarea normelor de jus cogens.....		18
 CAPITOLUL 4 RĂSPUNDEREA INTERNAȚIONALĂ PENTRU ÎNCĂLCAREA NORMELOR JUS COGENS.....			
4.1	Răspunderea statelor.....		23
4.2	Răspunderea juridică a organizațiilor internaționale		23
4.3	Sancțiunile	în	dreptul
	contemporan.....		internațional
			23
 CAPITOLUL 5 CONSECINȚELE NERESPECTĂRII NORMELOR IMPERATIVE JUS COGENS			
		ÎN	DREPTUL
			INTERNAȚIONAL
	CONTEMPORAN.....		25
5.1	Considerații introductive.....		25
5.2	Noi modalități de încălcare a normelor jus cogens.....		25
5.3	Concluzii privind limitele folosirii forței în relațiile internaționale.....		25
 CONCLUZII.....			
			27
 PROPUNERI.....			
			32
 BIBLIOGRAFIE.....			
			45

CUVÂNT-ÎNAINTE

Am inițiat acest proiect sub coordonarea *domnului Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu*, însă anumite împrejurări au condus la schimbări în echipa de cercetare.

Am avut onoarea să fiu coordonată de un specialist recunoscut în domeniul dreptului internațional, premiat de mai mult ori și autor al multor lucrări monografice de referință pentru dreptul internațional public, printre care amintesc: “Dreptul mării – tendințe și orientări contemporane” (1980) și “Dreptul păcii- de la dreptul războiului și al păcii la Dreptul păcii” (1983), ambele publicate la Editura Academiei Române.

Domnul Prof.univ.dr. Dumitru Mazilu este un reputat profesor universitar din anul 1970, doctor în drept din anul 1964; doctor Honoris Causa al Colegiului American al Elveției din 1991; doctor Honoris Causa al Academiei de Poliție “Alexandru Ioan Cuza” (septembrie 2002); doctor Honoris Causa al Universității internaționale “Albert Schweitzer” din Geneva (noiembrie 2002); doctor Honoris Causa al Universității “Ovidius” din Constanța (aprilie 2006) și doctor Honoris Causa al Universității Maritime din Constanța (mai, 2008).

Doresc să îi mulțumesc domnului prof. univ. dr. Dumitru Mazilu pentru că a avut încă de la început toată deschidere în ceea ce mă privește și m-a sfătuit de fiecare dată să fac o cercetare temeinică care să reprezinte un suport juridic poate și pentru generațiile viitoare.

Astfel, gândurile mele bune se îndreaptă către *domnul Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu* de la care am învățat că rigoarea studiului și a documentării conduc la elaborarea unei lucrări temeinice și de la care am primit sfaturi care mi-au fost de un real folos pe parcursul elaborării prezentei teze.

Cercetarea și scrierea acestei teze s-a întemeiat în principal pe lucrările elaborate de autorii celebri din acest domeniu, ale căror lucrări le-am citit și le-am apreciat.

Aceste lucrări au constituit și reprezintă și astăzi elemente de referință pentru orice cercetător în domeniul dreptului internațional public.

Originalitatea lucrării constă într-un aspect pe care l-am urmărit în mod special, acela că studiind diferitele probleme ce privesc normele jus cogens am ajuns la concluzia că aceste norme sunt deosebit de complexe și îmbină elemente legislative atât din dreptul internațional cât și din dreptul intern.

Lucrarea este redactată în așa fel încât să reprezinte și o sursă de informație pentru cei interesați de normele jus cogens la nivel teoretic și practic.

În încheierea acestor rânduri aș dori să mulțumesc și membrilor comisiei care m-au ajutat să continui acest proiect finalizat cu prezenta teză de doctorat.

Drd. Cazan-Bălașa Mădălina

INTRODUCERE

Actualitatea temei. Atacurile teroriste din ultimii ani, conflictele armate și instabilitatea socială din societatea contemporană conduc la necesitatea efectuării unei ample analize asupra normelor jus cogens care ar trebui să fie respectate și asupra mijloacelor politice și diplomatice existente la îndemâna tuturor națiunilor ca pârghii în stoparea diferitelor dispute.

Consider că eficiența unui stat depinde, în mare măsură, de respectarea principiilor și normelor fundamentale ale dreptului internațional, acestea reprezentând regulile de conduită cele mai generale și care asigură pacea și securitatea internațională.

Normele jus cogens s-au dezvoltat concomitent cu dreptul internațional și se află într-o continuă schimbare în funcție de evoluțiile societății contemporane.

Realizarea unei analize-diagnostic a situației existente la nivelul normelor jus cogens presupune identificarea consecințelor care apar ca urmare a nerespectării normelor imperative jus cogens, a priorității acestor norme în raport cu altele, a resurselor existente în vederea aplicării și respectării acestora.

Etapă realizării analizei-diagnostic este necesară pentru formularea unei strategii coerente privind aplicarea unitară a acestor norme jus cogens și evitarea apariției unor conflicte.

Elaborarea unei teze care să vorbească despre semnificația instituției jus cogens, necesitatea normelor imperative în dreptul internațional, regimul juridic al normelor imperative jus cogens și să evidențieze care sunt în concret aceste norme este necesară în vederea stabilirii direcției de evoluție a relațiilor internaționale în contextul gravelor încălcări care se petrec sub forma atacurilor teroriste și diverselor conflicte la nivel mondial.

Pentru omenirea aflată în plină dezvoltare, întreaga problematică abordată în teza de doctorat este extrem de importantă și utilă în orientarea strategiilor generale privind gestionarea acțiunilor eventual agresive și eradicarea cât de mult posibil a atacurilor teroriste și agresive care se petrec în ultima perioadă în lume.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare

Este cunoscut faptul că, de-a lungul timpului au fost întreprinse acțiuni pentru stoparea războiului și instaurarea păcii în lume, însă nu de puține ori acestea au rămas fără rezultat.

Astfel, analizând evoluția dreptului internațional public, se poate urmări în mod concret, cum funcționează mecanismele juridice instituite la nivel internațional în cadrul diferitelor structuri organizaționale internaționale și rolul acestora din urmă în apariția și consolidarea normelor de drept.

Analizarea dreptului internațional și a normelor internaționale de drept ne arată că statul și organizațiile sale internaționale nu au evoluat într-o manieră lentă ci mai degrabă într-o formă revoluționară.

În dreptul intern, problema ierarhiei normelor este de ordin general și se soluționează printr-o serie de principii bine stabilite, cu caracter de drept imperativ. Există o situație diferită în privința ierarhiei în sistemul de drept internațional.

Dreptul internațional este caracterizat de echivalența izvoarelor de drept care oferă alternativa unei analize substanțiale a normelor plasate în eşaloanele superioare raportat la normele naționale incluse în dreptul imperativ.

Această situație are rolul de a produce o consecință importantă privind norma imperativă pe care o transformă dintr-o normă de validitate a producției normative într-o normă de prioritate între principii și reguli stabilite în vederea rezolvării conflictelor între state.

Prin urmare, anularea normelor ar reprezenta sancțiunea drastică și esențială a conceptului *jus cogens*, care s-ar diminua datorită mecanismului de prioritate în aplicabilitate.

Respectarea normelor *jus cogens* este importantă și din perspectiva prevenirii apariției unui conflict armat de natură a destabiliza societatea și a instaura panica în lume.

Problematica utilizării forței armate în relațiile internaționale datează de la apariția societăților organizate în stat și a sistemului internațional de state bazat pe relații de cooperare și confruntare între ele.

În antichitate războiul era forma cea mai vizibilă a raporturilor dintre state, iar norma de drept care reglementa aceste raporturi s-a denumit dreptul războiului, făcându-se distincție între dreptul subiectiv al statelor de a face război și obiceiurile de purtare a războiului.

La romani, această distincție s-a materializat în folosirea unor expresii diferite pentru dreptul subiectiv și obiectiv al războiului, primul fiind denumit *jus ad bellum* iar cel d-al doilea *jus in bello* denumiri cu semnificație până în zilele noastre.

Chiar și astăzi când dreptul subiectiv al statelor de a recurge la forță armată s-a transformat în *jus ad pacem*, dreptul păcii fundamentat pe interdicția folosirii de către state a forței ca instrument al politicilor naționale și pe monopolul Consiliului de Securitate asupra utilizării forței armate, continuă să manifeste conflictele armate, pentru limitarea efectelor distructive ale acestora existând dreptul internațional umanitar care reprezintă protecția drepturilor omului în situații excepționale ale războiului, de fapt, străvechiul *jus in bello* al romanilor.

Scopul și obiectivele lucrării. Având în vedere actualitatea temei, complexitatea și caracterul amplu al investigației, modul de evidențiere a normelor *jus cogens* din diverse perspective în literatura de specialitate, în prezenta lucrare

mi-am propus: studierea și analizarea complexă a normelor de jus cogens și a mijloacelor politico-diplomatice prin intermediul cărora acestea sunt respectate astfel încât să nu se ajungă la atragerea răspunderii statelor pentru încălcarea acestora.

Pentru realizarea scopului indicat, au fost trasate următoarele obiective:

- Enunțarea conținutului principiilor cu valoare jus cogens;
- Cercetarea semnificației instituției juridice jus cogens;
- Reflectarea cadrului legislativ privind normele jus cogens;
- Cercetarea rolului diplomației și al negocierilor politico-diplomatice în soluționarea pașnică a diferendelor;
- Evidențierea rolului structurilor de cooperare interguvernamentală în respectarea normelor imperative;
- Analizarea răspunderii internaționale a statelor și organizațiilor internaționale precum și a sistemului de sancțiuni în dreptul internațional pentru încălcarea normelor jus cogens;
- Elaborarea propunerilor privind respectarea normelor jus cogens și menținerea ordinii și securității la nivel internațional.

Obiectul cercetării îl constituie elaborarea unor mecanisme juridice care să modernizeze instrumentele legislative existente referitoare la normele jus cogens și crearea unei politici externe de securitate comună mai puternice care să reziste cu succes în fața atacurilor teroriste sau oricăror conflicte internaționale.

Metodologia cercetării științifice

În vederea realizării obiectivelor propuse, au fost aplicate următoarele metode de cercetare:

1. **metoda logică de cercetare juridică** - ca sumă a procedeelelor, tehnicilor și operațiunilor metodologice și gnoseologice specifice, care reliefează structura și dinamica raporturilor dintre componentele sistemului juridic existent într-o societate, la momentul desfășurării analizei specifice obiectivelor tezei;
2. **metoda istorică de analiză a dreptului internațional din domeniul vizat de teză**, întrucât dreptul, prin esența sa urmează drumul evoluției societății umane, oglindind nivelul de dezvoltare al acesteia. În egală măsură, această metodă reliefează permanentele conceptelor juridice analizate, constantele acestora pe parcursul unor etape istorice mai lungi, dându-ne astfel posibilitatea să reliefăm importanța cunoașterii acestor norme juridice.
3. **metoda comparativă de cercetare juridică**, care va respecta cele patru reguli ale comparației juridice: a. compară ceea ce este comparabil, (afirmativ sau contrastant) în materia conceptelor utilizate de dreptul internațional; b. comparația trebuie făcută întotdeauna în contextul legal în care instituțiile juridice comparate se încadrează; c. comparația trebuie să analizeze totalitatea izvoarelor de drept cu referire la tema abordată, din sistemele juridice comparate; d. comparația trebuie să analizeze și evoluția în timp a noțiunilor comparate, în procesul de evoluție și aplicare a acestora în alte state. De asemenea, comparația, ca metodă utilizată pentru găsirea unor puncte comune de definire a conceptelor general acceptate în domeniul supus cercetării, va respecta regula celor trei termeni logici utilizați în analiză: *comparatum*, *comparandum*, *tertium comparationis*, ca rezultat superior, comun, reieșit din analiza instituțiilor comparate și aplicabil tuturor sistemelor supuse analizei.
4. **metode general-științifice** precum: sistemică, analogia, analiza și sinteza, inducția și deducția;
5. **metode universale, filosofice**, care se folosesc în toate științele și se bazează pe legitățile universale ale realității;

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării este determinată de valul de atacuri teroriste din ultimii ani, dorința oamenilor de a se găsi instrumente concrete prin care să se stopeze gravele încălcări ale normelor jus cogens și de a se asigura securitatea la nivel internațional prin metode militare mai eficiente.

Pentru soluționarea acestor probleme, societatea are nevoie de anumite elaborări teoretice care ar putea servi drept punct de plecare pentru adoptarea unor instrumente juridice moderne și eficiente în vederea asigurării stabilității în lume și avansarea spre o nouă calitate a vieții cotidiene. Este vorba despre un cadru legislativ și a unor politici noi de securitate care ar putea să ducă la o societate mai dezvoltată și mai sigură.

Structura tezei: Lucrarea de față cuprinde: cuvânt înainte, abrevieri, introducere, cinci capitole, concluzii, propuneri și bibliografie. Fiecare capitol este divizat în subcapitole, care definesc aspecte separate ale lucrării.

În capitolul unu **”Rolul și importanța principiilor cu valoare jus cogens în desfășurarea normală a relațiilor internaționale”** sunt abordate elemente legate de apariția și evoluția normelor jus cogens, elementele definitorii și izvoarele acestora, efectele și sancțiunea normelor imperative și conținutul principiilor cu valoare jus cogens dreptului internațional public.

În capitolul al doilea **”Soluționarea pașnică a diferendelor internaționale”** este evidențiat în principal conținutul mijloacelor diplomatice și jurisdicționale și rolul acestora în soluționarea diferendelor dintre state, iar în subsidiar este abordată problema legată de rolul negocierilor în soluționarea diferendelor internaționale și rolul diplomației în soluționarea pașnică a diferendelor internaționale și în promovarea intereselor globale.

În capitolul al treilea **”Rolul structurilor de cooperare interguvernamentală în respectarea normelor imperative jus cogens”** sunt studiate normele de drept

aplicabile organizațiilor internaționale și procesele de formare ale organizațiilor internaționale precum și rolul diverselor organizații de impact pe plan internațional în dezamorsarea situațiilor conflictuale și în respectarea normelor jus cogens.

De asemenea, sunt analizate funcțiile organelor organizațiilor internaționale în respectarea normelor jus cogens.

În capitolul al patrulea ”**Răspunderea internațională pentru încălcarea normelor jus cogens**” este examinată problema răspunderii internaționale a statelor respectiv organizațiilor internaționale și a sancțiunilor în dreptul internațional contemporan.

În capitolul al cincilea ” **Consecințele nerespectării normelor imperative jus cogens în dreptul internațional contemporan**” sunt analizate situații care s-au petrecut în context internațional și care au un puternic impact asupra stabilității internaționale și a ordinii de drept respectiv activismul, hacktivismul și terorismul internațional (informatic).

În **Concluzii și propuneri** sunt generalizate rezultatele obținute pe parcursul cercetării, principalele sugestii și propuneri privind măsurile de îmbunătățire a politicilor externe și de securitate comună.

În *Capitolul I "Rolul și importanța principiilor cu valoare jus cogens în desfășurarea normală a relațiilor internaționale"* se relevă faptul că drumul spre o sinteză a tuturor aspectelor ce cuprind această temă a putut fi parcurs urmărind *diversitatea încercărilor de definire a normelor jus cogens* de către diverși autori specialiști ai dreptului și diverse entități internaționale.

Comisia de Drept Internațional definea jus cogens ca fiind "norme imperative ale dreptului internațional de la care nu se permite nici o derogare."¹

În Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor², jus cogens este definit ca fiind "o normă imperativă a dreptului recunoscută de comunitatea internațională a statelor în ansamblul ei, drept normă de la care nu este permisă nici o derogare și care nu poate fi modificată decât printr-o nouă normă a dreptului internațional general general, având același caracter"³.

În articolul 64 al aceleiași convenții se precizează că "în cazul în care survine o nouă normă imperativă a dreptului internațional general, orice tratat existent, care este în conflict cu această normă, devine nul și își încetează efectele"⁴.

Statele "nu pot deroga de la aceste principii în acordurile dintre ele, în relațiile bilaterale sau locale. Aceasta decurge din importanța pe care ansamblul statelor o acordă acestor principii pentru reglementarea raporturilor internaționale"⁵.

Sprijinindu-se pe definiția dată de Convenția de la Viena din anul 1969 Dicționarul de drept internațional public a dat următoarea definiție pentru noțiunea jus cogens gentium: "expresie latină însemnând dreptul internațional imperativ,

¹ Art.37, *Proiectul Comisiei de Drept internațional*

² Adoptată la 23 mai 1969

³ Art.53, *Tratate în conflict cu o normă imperativă a dreptului internațional general jus cogens, Convenția cu privire la Dreptul tratatelor, Viena 1969*

⁴ Art. 64, *Apariția unei noi norme imperative a dreptului internațional general jus cogens, Convenția de la Viena din 1969. A se vedea și dispozițiile art. 103 din Carta Națiunilor Unite*

⁵ *Ibidem*

*desemnând totalitatea principiilor și normelor de drept internațional universal valabile, obligatorii pentru toate statele, în așa fel încât prin convențiile lor nu pot deroga de la ele.”*⁶

În ceea ce privește principiile fundamentale ale dreptului internațional cu valoare jus cogens, acestea realizează o sinteză a ansamblului normelor dreptului internațional, generalizarea maximă a acestora, stabilind cu cea mai mare autoritate drepturi și îndatoriri cu caracter universal.

Ca și alte norme ale dreptului internațional, principiile fundamentale fac obiectul evoluției constante.

Principiile dreptului internațional sunt enunțate în diferite documente internaționale și analizate intens de doctrină și se poate observa că există concepții diferite cu privire la denumirea și numărul lor.

Obiectivul urmărit în capitolul întâi a fost de a analiza dimensiunea normelor jus cogens și a principiilor dreptului internațional și rolul acestora în dreptul internațional contemporan.

De asemenea, a fost definită noțiunea jus cogens, au fost determinate elementele constitutive ale acestui concept de drept internațional public, inclusiv rolul acestora în aplicarea și respectarea ordinii de drept la nivel internațional.

Analiza efectuată în cadrul acestui capitol, a permis definirea conceptului jus cogens și relevarea esenței conținutului noțiunilor cu care se operează în teza de doctorat. Clarificările efectuate în vederea înțelegerii normelor jus cogens constituie suportul pentru abordarea în continuare a mijloacelor politico-diplomatice în soluționarea diferendelor internaționale.

⁶ *Dicționar de drept internațional public*, coordonator Ionel Cloșcă, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p.168

În Capitolul II ”Soluționarea pașnică a diferendelor internaționale” se evidențiază faptul că reglementarea pașnică a diferendelor reprezintă unul din principiile fundamentale ale dreptului internațional.

Analiza efectuată în acest capitol arată că atât în trecut cât și în prezent în funcție de modul cum operează, mijloacele pașnice au existat și există în societatea contemporană, iar ele pot fi împărțite în cele fără caracter jurisdicțional sau diplomatice (negocierea, ancheta, bunele oficii, medierea, concilierea), cele cu caracter jurisdicțional (arbitrajul și jurisdicția obligatorie) și procedurile din cadrul organismelor și organizațiilor internaționale.

Analiza realizată în capitolul al doilea, scoate în evidență atât mijloacele fără caracter jurisdicțional sau diplomatice cât și mijloacele cu caracter jurisdicțional după cum urmează:

a) Negocierea este o modalitate relativ ușoară de soluționare pașnică a diferendelor intervenite între state și se utilizează de foarte multe dintre acestea.

“Recurgerea la tratative”⁷ ca și în cazul altor mijloace pașnice fără caracter jurisdicțional oferă avantajul contactului direct al părților implicate ceea ce creează o importanță deosebită pentru găsirea unei soluții reciproc avantajoase.

b) Bunele oficii reprezintă acțiunea unui terț care încearcă să convingă statele în conflict să ajungă la rezolvarea disputei dintre ele pe calea negocierilor.

c) Medierea reprezintă acțiunea unui terț prin care acesta participă direct la negocieri și propune părților soluții, urmărind realizarea unui acord.

d) Ancheta internațională este o tehnică tradițională folosită în cazurile în care între părțile la un diferend există divergențe asupra situației de fapt, caz în care se apelează la terțe persoane care nu sunt implicate în litigiu.

⁷ Malița Mircea, *Teoria și practica negocierilor*, Edit. Politică, București, 1972, pag 56

e) Concilierea internațională este mijlocul de reglementare care constă în analizarea diferendului de către o comisie și propunerea unei soluții cu caracter de recomandare de obicei sub forma unui raport.

Mijloacele pașnice cu caracter jurisdicțional presupun faptul că rezolvarea diferendului se face prin hotărârea unui organ arbitral sau judecătoresc, cărui statele îi supun diferendul. Sunt mijloace care conferă unui terț sarcina de a reglementa un diferend în mod obligatoriu și definitiv.

Recurgerea la aceste mijloace presupune consimțământul părților în diferend.

Arbitrajul și reglementarea judiciară sunt proceduri contradictorii, fiecare parte prezentându-și pretențiile și temeiurile scris și oral. Acestea vizează soluționarea pe fond a diferendului, iar soluția dată trebuie să se întemeieze pe dreptul internațional, în afară de cazul în care părțile convin altfel. Decizia este definitivă și obligatorie și trebuie să fie motivată.

Treptat, cu deosebire în secolele XVIII-lea și al XIX-lea, omenirea a conștientizat că rezolvarea diferendelor internaționale prin mijloace pașnice constituie ”o normă imperativă”⁸ ”a dreptului internațional”⁹. “Mijloacele pașnice de soluționare a litigiilor sunt astăzi instituții recunoscute ale dreptului internațional.”¹⁰

Statuând în competența Forumului mondial atribuții de cea mai mare importanță cu privire la soluționarea pașnică a diferendelor, Carta Organizației Națiunilor Unite consacră, un adevărat sistem de mecanisme și proceduri la care

⁸ Doctrina este cvasiunanimă în includerea acestei norme între cele jus cogens

⁹ Ch.Rousseau, *Droit international public approfondi*, Paris, 1958, pp.261 și urm.

¹⁰ Louis Delbez, *Manuel de droit international public*, Paris, 1951, pp.268 și urm.

trebuie să recurgă ”părțile în orice diferend a cărui prelungire ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale”(art.33)¹¹

Potrivit Cartei, “părțile au obligația să acționeze pentru soluționarea diferendului, înainte de toate, prin aceste mecanisme și proceduri și numai în cazul în care nu reușesc să-l rezolve prin intermediul lor ele îl vor supune Consiliului de Securitate (art. 37) și Adunării Generale (art.35).”¹²

De asemenea, acest capitol urmărește să prezinte rolul diplomației pe scena politică internațională. Evoluția diplomației scoate în evidență capacitatea acestui instrument de a se adapta la nevoi și valori noi ale societății internaționale la un anumit moment și într-un cadru istoric dat.

Diplomația statelor își folosește influența atât în interes propriu, cât și în interesul celorlalți. Astfel, diplomația dovedește că promovează prosperitatea și susține valorile democratice și consolidarea stabilității pentru toți cetățenii.

Ulterior, având în vedere importanța mecanismelor și procedurilor de reglementare pașnică în menținerea și consolidarea păcii, am ales să prezint contribuția fiecăruia dintre ele la soluționarea diferendelor posibile în relațiile internaționale precum și a locului ce le revine în structurile generale ale păcii.

¹¹ A se vedea și Pellet Allain, *Le reglement pacifique des differend în Droit international public*, PUF, Paris, 1981, p.131 și urm.; Settlement of disputes, în Encyclopedia, p.154 și urm.

¹² Carta ONU, art 35 și art.37

În Capitolul III ”Rolul structurilor de cooperare interguvernamentală în respectarea normelor imperative jus cogens”, s-au supus analizei politicile adoptate de diverse structuri de cooperare interguvernamentală și rolul acestora în respectarea normelor imperative jus cogens.

*”Idea instituționalizării cooperării interstatale prin intermediul unor formule organizaționale s-a manifestat în cele mai variate domenii, dar forma actuală de manifestare a organizațiilor internaționale izvorăște din necesitatea de a asigura o manifestare organizată a unei politici comune a păcii și a securității colective.”*¹³

Societatea Națiunilor a fost creată la inițiativa președintelui american Woodrow Wilson care a propus înființarea unei organizații a națiunilor având ca obiect furnizarea de garanții reciproce de independență politică și teritorială.

Ulterior, deși inițiativa a aparținut președintelui american, întrucât Congresul American a refuzat, Statele Unite nu au devenit membru al Societății Națiunilor.¹⁴ Durata de viață a acestei organizații internaționale a fost una destul de scurtă întrucât aceasta a funcționat doar în perioada interbelică.

După cel de-al Doilea Război Mondial, a luat naștere Organizația Națiunilor Unite – ONU care funcționează și în prezent ca singura organizație cu caracter permanent, general și cu vocație universală reală, în prezent 192 de state fiind membre în această organizație.

Așa cum se precizează din preambulul Cartei, “scopul suprem al organizației este de a feri generațiile viitoare de flagelul războiului, prin unirea

¹³ Heiskanen V., The rationality of the use of force and the evolution of the international organization, The legitimacy of international organization, Coicaud J.-M., Heiskanen V.(eds.), United Nations University Press, Tokyo, New York, Paris, 2001, p.163 și urm

¹⁴ Această decizie a făcut ca prima organizație internațională cu vocație universală să rămână o organizație predominant europeană și cu o arie de acțiune evident limitată.

forțelor membrilor ei, în vederea menținerii păcii și securității internaționale...(alin. 1-2)”.¹⁵

ONU are îndatorirea să mențină pacea și securitatea internațională și să ia măsuri colective pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea actelor de agresiune.

De asemenea, scopul Națiunilor Unite este “*să dezvolte relații prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și dreptului lor de a dispune de ele însele și să ia orice alte măsuri potrivite pentru consolidarea păcii mondiale...(pct.1-4 art.1)”*¹⁶.

Pentru a realiza aceste scopuri fundamentale Organizația Națiunilor Unite trebuie să acționeze în baza principiului egalității suverane, îndeplinirii cu bună-credință a obligațiilor asumate potrivit Cartei, rezolvării diferendelor lor internaționale prin mijloace pașnice, astfel încât pacea și securitatea internațională să nu fie puse în primejdie.

O altă organizație importantă care a fost concepută ca o formă a cooperării statelor europene ca state aparținând aceluiași continent Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, a reprezentat o structură regională de pace, care a devenit treptat organism permanent al securității pe continentul care a fost cel mai puternic lovit de cele două conflagrații mondiale.

De asemenea, Consiliului Europei are un rol important în ceea ce privește pacea și securitatea internațională

Scopul Consiliului Europei, așa cum este definit de Statut, este “*de a realiza o mai mare unitate între membrii săi în scopul salvagădării și realizării idealurilor și principiilor, care sunt moștenirea lor comună și a facilitării progresului lor*

¹⁵ A se vedea și Goodrich L., Hambro E., Simmons Anne Patricia, Charter of the United Nations, third and revised edition, Columbia University Press, 1969, p.11 și urm.; L. Goodrich, The United Nations, New York, 1959, p.9 și urm.

¹⁶ Vezi Goodrich L., Hjambro E., Simmons Anne Patricia, Op. cit, pag. 43

*economic și social.*¹⁷ Potrivit statutului, acest scop va fi realizat prin discutarea aspectelor de interes comun și prin încheierea de acorduri în domeniile economic, social, cultural, științific, juridic și administrativ, precum și prin respectarea pe mai departe a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

La nivel european, Uniunea Europeană cu ajutorul structurilor sale veghează la respectarea păcii și securității internaționale.

Obiectivele Uniunii sunt enumerate în art. 3 TUE. Astfel, *”Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale. Totodată, Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen.”*¹⁸

Prin urmare, alături de multe alte obiective, Uniunea Europeană, potrivit dispozițiilor art.3 alin (5) TUE *„în relațiile sale cu restul comunității internaționale, își afirmă și promovează valorile și interesele și contribuie la protecția cetățenilor săi. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea și respectul reciproc între popoare, comerțul liber și echitabil, eliminarea sărăciei și protecția drepturilor omului și, în special, a drepturilor copilului, precum și la respectarea strictă și dezvoltarea dreptului internațional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite.”*¹⁹

Analiza funcțiilor organizațiilor internaționale este foarte importantă întrucât ele au capacitatea de a adopta norme de conduită la nivel

¹⁷ Art.1 lit.a din Statutul Consiliului Europei

¹⁸ Augustin Fuerea, *Dreptul Uniunii Europene - principii, acțiuni, libertăți* -, Editura Universul Juridic, București, 2016, p.26

¹⁹ Art.3 alin. (5) TUE

international. Prin urmare, în cadrul acestui capitol am considerat oportun să le prezint și să evidențiez rolul lor pentru studiul tezei.

Funcțiile legislative sau cvasilegislative ale organizațiilor internaționale sunt importante întrucât le oferă capacitatea de a adopta norme de conduită la nivel internațional, aspect care este de cele mai multe ori prevăzut în mod expres în tratatele constitutive ale organizațiilor internaționale.

Adoptarea normelor se face mai degrabă sub auspiciile organizațiilor internaționale decât chiar de organizațiile internaționale.

Astfel, organizațiile internaționale acționează ca forum de adoptare a unor convenții multilaterale.

Tratatele constitutive ale multor organizații internaționale prevăd în cadrul funcțiilor unora sau mai multora dintre organele lor încheierea sau aprobarea unor convenții multilaterale care să reglementeze aspecte din domeniul relațiilor internaționale în cadrul cărora funcționează organizațiile cu vocație de universalitate și regionale.

Funcțiile judiciare sau cvasijudiciare și exercitarea acestora în cadrul organizațiilor internaționale joacă un rol extrem de important în context internațional.

Pentru soluționarea litigiilor dintre state, cele mai cunoscute instituții la nivel internațional cu funcții judiciare sunt Curtea Internațională de Justiție, organ principal al ONU și Curtea Permanentă de Arbitraj înființată în 1899 și care reprezintă o instituție de soluționare prin mijloace judiciare a disputelor dintre state.

Există, de asemenea, instituții juridice înființate mai recent ca organisme independente sau în cadrul unor organizații internaționale a căror primă funcție a fost soluționarea litigiilor interstatale. În această categorie intră Tribunalul Internațional privind Dreptul Mării, înființat prin Convenția privind Dreptul Mării

de la Montego Bay din 1982 sau Curtea Europeană a Drepturilor Omului înființată prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 1950.

Alături de litigiile dintre state, aceste organisme soluționează și litigii în care sunt implicați și alți actori ai societății internaționale.

Funcțiile administrativ-executive sunt caracteristice oricărei organizații internaționale și foarte importante pentru organizarea acesteia. În cadrul acestor funcțiuni intră managementul organizației internaționale care se realizează de către secretariatul organizației condus de Secretarul General al acesteia și implementarea regulilor și obligațiilor în cadrul organizației internaționale.

Rolul tradițional al organizațiilor internaționale a fost acela de a asigura forme instituționalizate de cooperare interstatală.

În acest sens, organizațiile internaționale sunt cunoscute mai ales sub forma de organizații internaționale de cooperare²⁰.

Majoritatea organizațiilor internaționale existente în lumea contemporană sunt organizații internaționale de cooperare, constituite de state prin voința lor. Hotărârile organelor în care sunt structurate organizațiile internaționale de cooperare au în general valoare de recomandare.

Forma instituționalizată a organizațiilor internaționale contemporane de cooperare a evoluat de-a lungul timpului, ajungându-se ca asemenea foruri inițial exclusiv de cooperare să-și impună voința direct și independent asupra statelor membre.

În conținutul acestui capitol se evidențiază faptul că rolul structurilor de cooperare interguvernamentală în respectarea normelor jus cogens este unul foarte important, iar mecanismele de aplicare a politicilor de securitate comună și de menținere a păcii au constituit o preocupare constantă a națiunilor și se dezvoltă în continuu.

²⁰ R. Miga Beșteliu, *Organizații internaționale interguvernamentale*, Ed. All Beck, București, 2000, pag.16 și urm.

Evaluarea impactului și eficiența acestor organizații internaționale reprezintă elementul-cheie în strategia oricărei societăți care dorește să se dezvolte și să mențină pacea și stabilitatea.

Consider că este necesară o analiză constantă a performanței organizațiilor internaționale care aplică politici de menținere a păcii, a managementului folosit de acestea și al gradului de implicare în ceea ce privește prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii, întrucât sunt aspecte esențiale care ar putea ajuta omenirea să lupte împotriva diferitelor atacuri armate sau cibernetice.

În *Capitolul IV "Răspunderea internațională pentru încălcarea normelor jus cogens"* au fost analizate răspunderea statelor, a organizațiilor internaționale și sancțiunile care intervin în caz de nerespectare a normelor de drept.

Normele juridice privind răspunderea se aplică și organizațiilor internaționale, în calitatea lor de subiecte derivate.

Această răspundere se referă la obligația statului agresor de a suporta sub diferite forme urmările actelor sale ilicite, *"care pot merge de la acoperirea pagubelor materiale, până la sancțiunile cele mai riguroase, admise de dreptul internațional"*²¹.

Răspunderea organizațiilor internaționale pentru faptele internațional ilicite este consecința firească a drepturilor și obligațiilor pe care le exercită organizația internațională în cadrul relațiilor internaționale.

*"Condițiile atragerii răspunderii organizațiilor internaționale pentru fapte internațional ilicite sunt aceleași ca și în cazul răspunderii statelor"*²² pentru faptele internațional ilicite proprii și constau în comiterea unui fapt internațional

²¹ Grigore Geamănu, *Dreptul internațional penal și infracțiunile internaționale*, Editura Academiei, București, 1977, pag.278

²² R.Miga-Beșteliu, *Drept Internațional Public*, op. Cit.pag.28

ilicit sub forma unei acțiuni sau omisiuni care încalcă o obligație internațională și imputabilitatea faptului internațional public.

Aceste condiții sunt considerate ca necesare și suficiente pentru a stabili răspunderea. A treia condiție, prejudiciul, deși nu este expres prevăzută la art. 3 din Proiectul de articole privind răspunderea organizațiilor internaționale, apare însă pe parcursul proiectului.

O organizație internațională care răspunde pentru comiterea unui fapt internațional ilicit are obligația încetării acestui fapt dacă acesta are caracter continuu, obligația oferirii asigurărilor și garanțiilor de nerespectare a faptului internațional ilicit, dacă circumstanțele comiterii lui impun acest lucru și, evident, obligația reparării prejudiciului cauzat.²³

Diversele încercări de codificare a normelor privind răspunderea internațională a statelor au pornit de la premisa că încălcarea unei obligații internaționale creează un nou regim juridic, un set distinct de drepturi și obligații.

Tendința în sistemul internațional actual este de a institui regimuri juridice specifice care aduc și norme specifice în materia responsabilității (regimul dreptului mării, regimul comerțului internațional, regimul activităților spațiale etc.).

Această dezvoltare a dreptului răspunderii prin *lex specialis* (prin excelență norme care derogă de la regimul general), în cadrul a ceea ce numim *self-contained regime*, scade dramatic relevanța actuală a unui drept general al răspunderii care este *dispositivum*.

Normele privind răspunderea internațională stabilesc consecințele care decurg din încălcarea unei obligații asumate. Răspunderea internațională apare,

²³ Repararea prejudiciului se poate face fie sub forma reparației în natură, fie a compensării prin echivalent, fie a satisfacției, după cum se poate face în toate formele cumulativ.

astfel, ca sancțiune de ordin general pentru încălcarea obligațiilor internaționale (fără a exclude sancțiunile specifice, prevăzute în anumite tratate sau care răspund unei anumite încălcări a unei obligații).

Analizate distinct de faptul ilicit „generator”, actele materiale care constituie sancțiunile sunt, cu excepția actelor de retorsiune, acte internaționale ilicite.

Interesul examinării acestei teme decurge din *reforme* importante din ultimii ani din cadrul *sistemului european de control*, care au impus o mare rigoare în evaluarea modului în care statele membre ale Consiliului Europei, respectă drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Pe de altă parte, actualitatea subiectului decurge și din consolidarea sistemului național, politic și juridic, de protecție a drepturilor fundamentale ale omului.

Pentru România, ca stat membru al Uniunii Europene, Consiliului Europei și al NATO, criteriile politice în domeniul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și standardele democratice asumate reprezintă o preocupare permanentă, firească pentru un stat de drept.

În concluzie, necesitatea instituirii unui regim sancționator în cazul în care este încălcată ordinea juridică internațională decurge din cerințele cooperării internaționale pentru protecția valorilor comune, din ce în ce mai mult pentru protecția omului, ca valoare supremă.

Ultimul capitol al lucrării, ***Capitolul V ”Consecințele nerespectării normelor imperative jus cogens în dreptul internațional contemporan”*** prezintă noile modalități de încălcare a normelor jus cogens respectiv activismul, hacktivismul și terorismul informatic.

Conform actualelor prevederi legislative terorismul cibernetic reprezintă o anumită activitate din spațiul virtual care se manifestă prin amenințări care prezintă pericol public și afectează securitatea națională.

Criminalitatea organizată influențează viața economică, ordinea socială, administrația publică și justiția.

Consider că instituirea crimei organizate poate duce la dispariția independenței justiției și credibilității acțiunii politice, astfel încât societățile organizate în stat să ajungă în imposibilitatea de a asigura drepturile și libertățile civile ale cetățenilor săi.

Delicvența cibernetică este un fenomen al prezentului cu importante repercusiuni asupra societății, iar computerul a devenit un factor criminogen care oferă cadrul pentru înfăptuirea infracțiunilor.

Pentru a evidenția mai bine amploarea fenomenului am prezentat în cadrul acestui capitol câteva exemple concrete de incidente în care diverși indivizi au perturbat buna funcționare a societății internaționale întrucât au efectuat diverse acțiuni în afara legii.

O parte din indivizi au ales să perturbe sistemul de computer al turnului de control al unui aeroport, alții au efectuat atacuri informatice la adresa serverelor NASA ori au spart sisteme informatice folosite de bănci și de companiile care emit cărți de credit, iar scopul tuturor a fost acela de a periclita ordinea de drept și siguranța internațională.

Scopul abordării acestei teme este de a atrage atenția asupra fenomenului atacurilor cibermetice din ultima perioadă, atacuri care în mod evident nu respectă normele jus cogens și de a propune măsuri care să elimine în timp acțiunile de acest fel.

CONCLUZII

Având în vedere toate aspectele menționate în prezenta teză, consider că este important ca toate statele să respecte normele jus cogens care sunt reglementate atât prin tratate internaționale cât și prin alte instrumente și care stau la baza oricărui stat democrat.

Prezumția fundamentală a democrației o reprezintă că o persoană nu este superioară alteia, ci că fiecare individ este egal cu celălalt și trebuie să respecte atât normele de drept interne cât și pe cele internaționale.

Așadar, consider că egalitatea politică ar trebui să însemne atât protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor cât și asigurarea egalității acestor drepturi și libertăți prin oferirea de oportunități egale.

O concepție normativă a democrației presupune nu numai că membrii unei societăți au drepturi și libertăți, ci că aceștia trebuie să aibă posibilități de exercitare a acestor drepturi în mod egal.

Realizarea democrației depinde de faptul ca membrii unei societăți să fie participanți activi în politica democratică. Acest lucru înseamnă că se impune să aibă posibilități reale de a participa și influența în mod direct atunci când se iau decizii importante pentru națiune.

Regimurile politice sunt fie democratice, fie totalitare și răspund după o anumită concomitență la „producția” generală a sistemului social. Alegerea unuia sau altuia dintre aceste moduri de existență este o tentativă specifică de organizare a conducerii societății. Se poate spune că un regim se naște dintr-o alegere politică și nu valorează decât prin această alegere.

Indiferent de regimul politic al unei societăți, aceasta trebuie să accepte anumite principii, cutume și reguli care să-i orienteze activitatea politică într-un anumit sens, determinând însă și natura regimului.

Prin urmare, orice colectivitate politică are o Constituție care reglementează forma puterii, principiile succesiunii, raporturile dintre membrii colectivității și autorități.

Ideea de Constituție, concepută ca organizare politică, este identică pentru toate tipurile de regimuri, indiferent dacă se poate face distincție absolută între ele sau nu.

Un regim politic antidemocratic va avea o constituție ce va restrânge drepturile și libertățile democratice.

Pe de altă parte, o Constituție care nu este autoritară poate să garanteze juridic doar un număr mic de drepturi din ansamblul celor considerate în zilele noastre ca fiind inerente naturii umane.

Elaborarea treptată a unui cadru normativ și sprijinirea planurilor de acțiune concrete, trebuie asumate de statele membre în diverse forumuri internaționale într-o direcție de reformă, care să reprezinte cheia altor transformări profunde.

Nerespectarea normelor dreptului internațional precum și săvârșirea unor acțiuni inamicale împotriva altor state sau încălcarea drepturilor acestora sunt acte care, potrivit dreptului internațional dau dreptul statelor lezate de a lua unele măsuri de constrângere pașnică cu caracter de sancțiune, de preferat fără a se ajunge la război.

Referitor la lupta împotriva terorismului consider că statele ar trebui să întreprindă o acțiune de securitate colectivă, deoarece terorismul a început să fie una din infracțiunile cele mai periculoase pentru existența și progresul societății mondiale

Deși terorismul a fost și ar putea să se manifeste și în continuare ca expresie a unei voințe și acțiuni individuale, el presupune cu necesitate asocierea infracțională.

Chiar dacă sunt puțini la număr, teroriștii știu să se organizeze și să

exploateze punctele nevralgice ale organizării statale și internaționale sub imperiul anonimatului și având avantajul inițiativei și surprinderii, organizațiile teroriste au drept caracteristică intimidarea prin acte de cruzime și violență .

Deși a fost prezent în toate epocile istorice, am putea spune că în epoca globalizării el a atins culmea organizării pentru a-și îndeplini scopul de dezorganizare a societăților statale și a ordinii internaționale.

Cu timpul, s-a putut observa că actele de terorism individual au fost din ce în ce mai rare iar asocierea și organizarea în comiterea actelor de terorism a devenit metoda predilectă, ceea ce a sporit pericolozitatea infracțiunii.

În ultimii ani, actele de terorism au îngrijorat întreaga comunitate internațională întrucât s-au evidențiat diverse forme inedite de asociere și au avut loc manifestări organizate inclusiv prin implicarea directă sau indirectă a unor state.

Formele variate de manifestare a terorismului a făcut ca societatea internațională să adopte mai multe convenții de limitare a anumitor aspecte specifice ale terorismului, între care: Convenția de la Tokio din 1963 referitoare la infracțiunile și alte acte survenite la bordul aeronavelor; Convenția de la Haga din 1970 pentru reprimarea capturii ilicite de aeronave (luarea de ostatici); Convenția de la Montreal din 1971 pentru reprimarea actelor ilicite dirijate contra securității aviației civile (sabotajul); Convenția din 1973 pentru prevenirea și reprimarea infracțiunilor contra persoanelor aflate sub protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici; Convenția internațională contra luării de ostatici din 1979; Convenția contra torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante; Convenția din 1997 pentru interzicerea atacurilor teroriste cu bombe²⁴ .

În scopul coordonării luptei împotriva terorismului internațional, Națiunile

²⁴ J.Patrnogic, Z.Meriboute, *Terrorism and International Law*, International Institute of Humanitarian Law, Collection of publications no.5, 1986,p.9-16.

Unite au adoptat mai multe rezoluții iar Consiliul Europei a elaborat în anul 1977 Convenția europeană pentru reprimarea terorismului care a preluat unele elemente din instrumentele menționate.

Toate aceste instrumente juridice internaționale se referă la terorism ca infracțiune care trebuie combătută prin mijloace luate de state individual, chiar dacă terorismul semnifică inclusiv în timp de pace un război total contra ordinii juridice existente, un război al cărui scop ar justifica orice mijloace.

Astfel, în Declarația asupra măsurilor de eliminare a terorismului internațional a Adunării Generale a ONU din 1994 se menționa faptul că statele membre ale Națiunilor Unite reafirmă fără echivoc condamnarea tuturor actelor, metodelor și practicilor teroriste ca fiind criminale și nejustificabile, oriunde și de oricine ar fi comise.

În Preambulul Convenției pentru interzicerea atacurilor teroriste cu bombe se precizează expres că acțiunile militare ale statelor sunt guvernate de reguli de drept internațional situate în afara cadrului acestei convenții și că excluderea anumitor acțiuni din zona de acoperire a Convenției nu absolvă sau nu conferă caracter legal actelor cunoscute ca ilegale ori implică urmărirea sub incidența altor legi.

Oricum, până la sfârșitul secolului al XX-lea, potrivit prevederilor dreptului internațional, statele acționau în mod individual împotriva terorismului internațional și aveau doar obligația de cooperare judiciară pentru reprimarea acestei crime care se considera că le afectează interesele suverane.

Inspirate de intoleranță sau extremism, acțiunile teroriste se îmbinau strâns încă din vremea respectivă la fel ca și în prezent cu alte tipuri de acte criminale, cum ar fi traficul de droguri, spălarea de bani, traficul de ființe umane, traficul ilegal de arme sau de materiale nucleare ori alte produse potențial mortale, și

acestea infracțiuni cu caracter internațional pentru care se cerea întrajutorarea judiciară și cooperarea dintre state.

Pentru a asigura pacea și securitatea, trebuie să se țină seama de rolul politic și militar al statelor, al diferitelor organizații internaționale, ori regionale, ca și de cerințele societății internaționale în ansamblul său.

Aceasta ar putea fi o soluție pentru problemele actuale cu care se confruntă societatea contemporană.

O altă soluție aflată la îndemâna tuturor oamenilor este solidaritatea pe care cetățenii planetei ar trebui să o manifeste în fiecare zi. Aceasta din urmă reprezintă calea cea mai sigură pentru depășirea tuturor conflictelor de interese din societate.

Renunțarea la interesele politice, economice, sociale, individualiste și clientelare în favoarea marilor proiecte ale lumii cum ar fi eradicarea sărăciei, protecția mediului și lupta împotriva terorismului presupune solidaritate.

Societatea actuală reclamă o asemenea abordare atât din partea cetățenilor, cât mai ales, din partea factorilor de răspundere politici, civici sau economici care dirijează destinele omenirii.

Toată lumea trebuie să fie concentrată și focalizată pe rezolvarea acestor probleme, să umanizeze noțiunea abstractă de solidaritate și să o aducă în realitatea imediată a relațiilor dintre oameni.

PROPUNERI

Pentru respectarea normelor imperative jus cogens consider că se impun următoarele măsuri care sunt menite să reformeze sistemul existent în prezent la nivel internațional:

- *Este necesară o cooperare internațională solidă a tuturor statelor în domeniul politicii externe, în sensul unei politici unice de cooperare cu instrumente diplomatice, financiare și militare integrate.*

Politica externă a statelor reprezintă o activitate susținută a fiecărui stat în direcția realizării în raporturile cu alte state a intereselor și țărilor sale fundamentale. Altfel spus reprezintă o activitate susținută pentru crearea condițiilor favorabile îndeplinirii scopurilor și orientărilor implicate de realizarea intereselor statelor.

Principalul instrument de realizare a politicii externe a statelor este diplomația, care – prin mijloacele sale specifice, în primul rând prin intermediul misiunilor diplomatice- promovează politica externă a statului respectiv.

De asemenea, este necesar să se aloce fonduri la nivel internațional pentru dezvoltarea zonei politicii externe, iar acestea să fie direcționate către sectoare specifice din țările partenere, de exemplu: armata, industria de armament, infrastructura militara etc. Aceste sectoare trebuie să beneficieze de sprijin prin intermediul unor programe derulate de țările partenere. Sprijinul bugetar ar trebui să constea în transferuri de fonduri către trezoreria națională a țărilor în urma unui dialog politic intens. Ulterior, ar fi utile măsuri pentru evaluarea și îmbunătățirea impactului acestor fonduri, iar ajutorul acordat trebuie să fie în funcție de nevoile identificate de către o anumită țară.

În urma consolidării țărilor care au nevoie de aceste fonduri trebuie să se propună reforme partenerilor care doresc să facă parte din acest proiect comun în sensul de a promova democrația, drepturile omului și statul de drept.

Scopul acestei politici comune ar trebui să fie parteneriatul cu o serie de grupuri și organizații, în paralel cu relațiile dintre UE și guverne.

- *În ceea ce privește definirea politicii externe și de securitate colectivă consider că este necesar să se efectueze studii care să identifice problemele reale ale statelor, cauza concretă a acestor probleme, acțiunile care ar trebui să fie întreprinse în vederea soluționării problemelor, cine se va ocupa să le soluționeze și până la ce data.*
- *Sunt necesari responsabili direcți în materie de apărare care să fie constant instruiți și pregătiți și care să transmită cunoștințele lor și altor state astfel încât să se realizeze un pilon de securitate comun.*

Responsabilii trebuie să funcționeze în baza unei strategii care presupune schimb de informații și instruire continuă în vederea diminuării dezastrelor care se produc ca urmare a unui atac terorist și măsurile concrete care vor fi luate în vederea menținerii securității colective.

- *Adoptarea deciziilor comune în cazul în care o situație internațională impune o acțiune cu caracter operativ din partea UE, consider că ar trebui să fie luată de către responsabilul cu gestionarea acestui pilon însă după ce se consultă în prealabil cu reprezentanții tuturor statelor membre, această consultare având rolul de a stabili obiectivele strategice, mijloacele care trebuie utilizate, condițiile care stau la baza acțiunii și durata dacă este cazul.*

- *De asemenea, ar trebui să existe o informare continuă extrem de transparentă* și în cazul în care intervine o schimbare a împrejurărilor care influențează clar situația care a făcut obiectul unei decizii luate și asumate, responsabilul cu gestionarea domeniului de securitate comună ar trebui să propună spre dezbateră revizuirea deciziei luate și adoptarea alteia prin vot democratic.

În cazul în care este necesară luarea unei decizii care privește securitatea colectivă în raport cu o situație particulară existentă într-un stat membru și în absența unei decizii a responsabilului cu pilonul care urmărește securitatea, *statele trebuie să aibă libertatea să adopte în regim de urgență măsurile care consideră că se impun, ținând seama de interesul general al comunității și cu o prealabilă informare.*

- *Cooperarea statelor ar trebui să aibă la bază misiuni care pot contribui la combaterea terorismului* cum ar fi misiuni umanitare, misiuni de consiliere și de asistență în probleme militare, misiuni de prevenire a conflictelor și de menținere a păcii, misiuni ale forțelor de luptă pentru gestionarea crizelor, inclusiv misiuni de restabilire a păcii și operațiuni de stabilizare după încetarea conflictelor.
- *Elaborarea unui cod cât mai complet care să incrimineze acțiunile contra păcii și securității umanității, răspunderea statelor pentru faptele săvârșite de persoanele sau organele lor, consacarea îndatoririi statelor de a adopta reglementări interne pentru combaterea crimelor contra păcii și securității umanității și care să precizeze procedura care trebuie aplicată*

pentru urmărirea și pedepsirea celor vinovați de comiterea unor asemenea fapte și instanțele competente să o aplice.

Multă vreme războiul de agresiune a fost considerat un act licit nefiind incriminat și, în consecință, neexistând o răspundere pentru acțiunile care au dus la declanșarea și desfășurarea sa. În cadrul raporturilor internaționale, statele mai puternice și mai bine înarmate trăgeau la răspundere statele mai mici și mai slabe, în cunoscuta formulă a dreptului învingătorului de a impune statului învins condițiile sale.

Războiul de agresiune era considerat o modalitate licită de rezolvare a litigiilor existente între state, răspunderea acestora fiind întemeiată pe dreptul celui mai tare.

Obligațiile internaționale erau încălcate, iar războiul era un mijloc la îndemâna statului mai puternic pentru a-și satisface tendințele de cotropire și asupraire a altor popoare.

Evident, o asemenea conduită reprezintă încălcarea cea mai directă și mai violentă a cerințelor egalității în drepturi, cooperării și respectului reciproc în relațiile interstatale, generând acea răspundere obiectivă pe care o are agresorul pentru actele de amenințare sau violare a păcii, prin acțiunile de pregătire, declanșare și desfășurare a războiului de agresiune.

Prin urmare, în raport de gravitatea faptelor consider că trebuie să se recurgă la sancțiuni diplomatice, economice sau chiar la folosirea forței armate în acele cazuri în care este vorba despre un act de agresiune sau de violare a păcii.

Actul de agresiune sau orice altă acțiune prin care pacea și securitatea internațională sunt încălcate ar trebui să implice o mare răspundere politică a statului agresor.

Aceste măsuri pot cuprinde: întreruperea totală sau parțială a relațiilor economice, a comunicațiilor feroviare, maritime, aeriene, poștale, telegrafice, prin radio, a mijloacelor de comunicație, precum și ruperea relațiilor diplomatice.

În acele situații în care se constată că aceste măsuri sunt insuficiente, statele pot alege să întreprindă cu ajutorul forțelor aeriene, maritime sau terestre orice acțiuni care se dovedește a fi necesară pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale. Asemenea acțiuni pot viza demonstrații, măsuri de blocadă sau terestre.

În cazul unui act de agresiune sau al oricăror alte acțiuni care periclitizează pacea și securitatea se produc, de regulă, și daune materiale, pentru care sunt necesare obligații de reparare care pot fi realizate prin restituirea sau plata unei despăgubiri.

- ***De asemenea, este necesară și crearea unei proceduri comune referitoare la cooperarea judiciară, civilă și penală dintre autoritățile competente din toate statele, cum ar fi serviciile de poliție, serviciile vamale, serviciile specializate în vederea prevenirii, depistării și cercetării infracțiunilor.***

Aceste servicii ar trebui să coopereze eficient în baza procedurii comune, astfel încât informațiile să circule cu ușurință și persoanele care au un comportament infracțional să fie prinse și sancționate în conformitate prevederile legale într-un timp cât mai scurt.

- ***Stoparea acțiunilor teroriste și restabilirea ordinii și liniștii publice se poate realiza doar prin crearea unei armate europene în UE care să vegheze la apărarea comună în cadrul UE și care să coopereze permanent în vederea atingerii unor obiective comune.***

În acest sens, statele care își doresc să facă parte din acest proiect ar trebui să își mărească bugetul alocat pentru îmbunătățirea performențelor propriei armate, să întreprindă demersuri pentru sprijinirea misiunilor civile și militare și să coopereze mai intens în proiecte care au la bază acest obiectiv. Aceste forțe de menținere a păcii ar trebui să efectueze operațiuni comune de dezarmare, misiuni umanitare și de salvare, consiliere și asistență militară și să gestioneze crizele prin restabilirea păcii.

- *Prin urmare, se impune transformarea armatelor militare existente la nivelul UE* în sensul creării unui standard de armată unanim agreat care să dețină o infrastructură militară dotată în concordanță cu niște norme predefinite, să existe o strategie comună de apărare care să fie aplicată de acestea și să se efectueze periodic activitate de instruire și educare a forțelor armate în concordanță cu noile caracteristici ale mediului de securitate.
- *De asemenea este necesară dezvoltarea politicii internaționale privind ajutorul umanitar și protecția civilă și extinderea rețelei mondiale de birouri specializate în domeniul ajutorului umanitar.*

Reacția în caz de dezastru ar trebui să combine mai multe acțiuni printre care strategii de limitare a efectelor schimbărilor climatice, reducerea riscului de producere a dezastrelor, îmbunătățirea nivelului de pregătire în caz de dezastre, facilitarea tranziției în momentul în care se termină intervenția de urgență, prin elaborarea unor strategii de ajutor pentru dezvoltare și sporirea capacității de rezistență a populațiilor.

- *Crearea unui **instrument juridic** care să conțină regulile de conduită obligatorie pentru subiectele de drept internațional menit să stabilească drepturile și îndatoririle lor în protecția omului în timp de conflict armat.*

Acest instrument juridic trebuie creat după ce în prealabil, se realizează o consultare cu reprezentanții tuturor statelor membre care își vor exprima poziția lor cu privire la aspectele care consideră că trebuie menționate în acesta. Principiile care ar trebui să stea la baza acestui instrument sunt claritatea, transparența, eficiența, aplicabilitatea prioritară și echitatea.

- *În vederea combaterii terorismului este necesară alcătuirea unei **comisii de specialitate la nivel internațional care să analizeze riscurile teroriste**, să se ocupe de detectarea acestora și instituirea unor măsuri pentru neutralizarea lor. Pentru a putea acționa eficient trebuie să se analizeze care sunt sursele de risc, care sunt principalele vulnerabilități pentru statele lumii și în ce țări există risc crescut de atac terorist.*
- *De asemenea, se impune constituirea unei **comisii care să supravegheze entitățile unde există riscuri de terorism** și care să stocheze datele cu caracter personal o perioadă de timp în scopul de a depista eventualele atacuri teroriste.*
- *Un rol important trebuie să îl aibă și **parlamentele naționale care ar trebui să constituie mecanisme de supraveghere pentru a preveni abuzurile teroriste**, stabilind normele pe baza cărora se pot efectua diferite supravegheri în spațiile unde există suspiciuni de atacuri teroriste.*

- *În zona de atacuri cibernetice, în vederea depistării și sancționării cu ușurință a atacurilor cibernetice este necesar să se creeze un **sistem de date internațional** care să poată fi accesat cu ușurință. În prezent, fiecare stat are un sistem specific de stocare a datelor, lucru care îngreunează diversele anchete internaționale. În acest sens, consider că este necesar să se armonizeze politica externă, ținându-se seama și de propriile politici interne ale statelor.*
- *Pentru eficientizarea luptei împotriva ciberterrorismului este necesar să se creeze mecanisme de apărare și structuri specializate care să funcționeze pe baza unor proceduri bine definite.*

Autoritățile din toate țările trebuie să coopereze mai strâns pentru a putea să gestioneze toate situațiile legate de atacurile cibernetice și să dezvolte mecanisme de cooperare, alertă și inițiativă astfel încât să poată lupta împotriva acestor fenomene.

Pentru combaterea terorismului internațional consider că toate statele interesate ar trebui să semneze Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului²⁵ în vederea realizării unei uniuni mai strânse între membrii săi având în vedere înmulțirea actelor de terorism din ultima perioadă, precum și alte convenții necesare stopării acestui fenomen.

În concluzie, consider că trebuie respectate cu strictețe anumite obiective astfel încât să se creeze națiuni unite care să restabilească pacea în lume, respectiv:

²⁵ Adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1977, Ratificată de România prin Legea nr. 19/1997. Textul a fost publicat în Monitorul Oficial nr.34/1997

- *Să se mențină pacea și securitatea internațională, și, în acest scop să fie luate măsuri colective pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune.*
- *Să se dezvolte relații prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și dreptului lor de a dispune de ele însele.*
- *Să se realizeze cooperarea internațională în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, în promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără discriminare.*
- *Să se creeze un centru în care să se armonizeze eforturile națiunilor către atingerea acestor scopuri commune.*

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forță reprezintă esența construcției păcii în lume, deoarece numai pe această cale se pot construi raporturi de încredere între națiuni, înlăturându-se una din aspirațiile cele mai luminoase ale popoarelor: buna conviețuire, dezvoltarea pașnică, la adăpost de ingerințele altora în treburile interne și externe proprii.

Asigurarea păcii implică: abandonarea definitivă a concepției dreptului celui mai tare; recunoașterea dreptului egal al tuturor, indiferent de mărime, forță economică sau militară, la pace și securitate.

Nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forță – incluzând interzicerea actelor de folosire a forței armate, a presiunilor politice, economice și de altă natură, deci a oricărei forme de forță- reprezintă condiția asigurării păcii și securității internaționale, a dezvoltării și progresului tuturor națiunilor.

Edificarea unui sistem de relații pașnice în lume reflectă năzuința popoarelor de a elimina practicile și metodele bazate pe forță, cerința de a exclude starea de neîncredere și insecuritate.

Folosirea forței și amenințarea cu forța în relațiile internaționale este o emanație a societăților bazate pe exploatare socială și asuprire națională.

Dezvoltarea umanității, pașii făcuți spre civilizație în ultimele decenii au conturat, inclusiv în documente internaționale, necesitatea imperativă a abandonării forței din raporturile interstatale.

În urma experienței tragice a celui de-al doilea război mondial, acțiunea statelor în direcția eliminării oricăror manifestări ale politicii de forță și amenințare cu folosirea forței a căpătat noi valențe, a devenit o preocupare constantă.

Încă de la constituirea Organizației Națiunilor Unite s-a subliniat necesitatea abolirii forței în relațiile internaționale și statornicirii unui climat de pace, de încredere și securitate pentru toate națiunile.

Chiar în preambulul Cartei se proclamă hotărârea popoarelor Națiunilor Unite de a nu se face uz de forță în relațiile dintre state, consemnându-se voința lor de a acționa în realizarea acestui deziderat major, statuând obligația pentru toți membrii organizației de a se abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței.

În acest fel, încă de la adoptarea Cartei și crearea organizației mondiale se stipula în mod solemn trecerea la un drept al păcii, al bunei vecinătăți, al înțelegerii și conviețuirii tuturor națiunilor.

Asigurarea unor relații pașnice în lume este de neconceput fără recunoașterea efectivă a dreptului egal al tuturor statelor, indiferent de mărime, forță economică sau militară, la pace și securitate, deoarece numai în acest fel se creează condiții pentru promovarea cooperării și conlucrării între state, națiuni și popoare într-un climat de încredere și stimă reciprocă.

Într-o viziune științifică consecventă sunt, desigur, importante reglementările cu caracter juridic; este însă indiscutabil că numai printr-o schimbare a conținutului politic al relațiilor internaționale se poate face efectivă renunțarea la forță și la amenințarea cu forța.

Pacea implică participarea cu drepturi egale a statelor la realizarea marilor obiective ale depășirii subdezvoltării, înfăptuirii progresului economic și social.

Într-un sistem internațional întemeiat pe echitate și justiție, diferendele, litigiile care apar nu pot fi soluționate prin forță, ci numai prin mijloace pașnice.

În condițiile noi ale dezvoltării societății umane, pe măsură ce tendințele spre democratizarea relațiilor internaționale se înscriu tot mai pregnant în procesele transformatoare care au loc pe plan mondial, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța devine un obiectiv de luptă al popoarelor cu posibilități de înfăptuire efectivă.

Cu toate că sursele de încordare se mențin, cu toate că au apărut noi stări și momente conflictuale, situații grave de folosire a forței în relațiile internaționale, trebuie să se perfecționeze continuu formele, procedeele și mijloacele de prevenție și de rezolvare a lor sub egida ONU.

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, precum și la toate actele ce constituie factori de insecuritate și permanentă sursă de încordare reprezintă un imperativ al desfășurării normale a relațiilor dintre state, un principiu și, în același timp, o normă fundamentală a dreptului păcii.

Statornicirea și dezvoltarea unui climat de bună înțelegere și colaborare între toate statele lumii presupun recunoașterea și respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării sale, în mod independent și suveran.

Buna conviețuire internațională impune cu necesitate consacrarea și înfăptuirea practică, în politica curentă a tuturor statelor, a cerințelor decurgând din aplicarea principiului abolirii forței și amenințării cu forța.

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forța constituie nu numai un principiu, alături de celelalte principii ale relațiilor dintre toate statele lumii, ci ar trebui să fie și un important obiectiv politic.

Surprinderea corelațiilor dintre renunțarea la agresiune și abolirea forței și consacarea lor drept coordonate fundamentale ale noului sistem de relații internaționale conturează sensul unei construcții a păcii, bazate pe exigențe democratice, pe justiție și echitate.

Realizarea cerințelor abolirii forței și amenințării cu forța, eliminarea agresiunilor din viața internațională ar reprezenta un angajament important din partea statelor, a cărui asumare ar acționa ca o eficientă piedică politico-juridică și morală împotriva intențiilor sau planurilor agresive.

Un asemenea angajament ar contribui la îngrădirea câmpului de acțiune al cercurilor reacționare care mizează pe folosirea forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale.

Oamenii de stat, renunțând la limbajul amenințării, la folosirea forței și la demonstrațiile de forță, manifestând realism, înțelepciune și răbdare, pot găsi, prin tratative, soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și mai spinoase probleme ale relațiilor internaționale.

Interesele destinderii și securității reclamă eforturi active, perseverente pentru explorarea și folosirea tuturor posibilităților-politice, economice, cultural-științifice, de cooperare, contacte multilaterale- de așezare a raporturilor între țări pe făgașul pașnic dorit de toate națiunile.

De aceea, compatibile cu un climat autentic și real de pace și securitate pot fi numai acțiunile politice calme, constructive pentru asigurarea terenului fertil al comprehensiunii și încrederii între state.

Așezarea relațiilor interstatale pe bazele unanim acceptate ale dreptului și justiției – și, în acest sens, realizarea în practică a principiului renunțării la forță –

ar contribui la crearea unor noi premise pentru soluționarea ulterioară, treptată, pas cu pas, și a altor probleme. Aceasta ar deschide, în același timp, câmp larg dezvoltării unui climat de rodnică și echitabilă colaborare interstatală, în beneficiul fiecărei țări, influențând puternic destinderea în relațiile dintre toate statele lumii.

BIBLIOGRAFIE

STUDII ȘI LUCRĂRI DE SPECIALITATE

1. **Anghel Ion**, *Răspunderea în dreptul internațional*, Ed. Lumina Lex, București, 1998;
2. **Anghel Ion**, *Dreptul diplomatic și consular*, Ed. Lumina Lex, București 1996;
3. **Balaban Gheorghe**, *Securitatea și dreptul internațional. Provocări la început de secol XXI*, Editura CH Beck, București, 2006;
4. **Bădescu Mihai, Andruș Cătălin, Năstase Cătălina**, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Universul Juridic, 2010;
5. **Bălan Emil**, *Instituții administrative*, Editura C.H.Beck, București, 2008;
6. **Bettai Mario**, *The International Community and the Limitations of Sovereignty*, Diocenes, Sage Publications, London, 1996;
7. **Blacher Philippe**, *Droit des relations internationales*, Ed. Lexis, Paris, 2006;
8. **Bogdan Adrian**, *Drept internațional public*, Ed. Universitaria, Craiova, 2010;
9. **Bolintineanu Alexandru, Năstase Adrian, Aurescu Bogdan**, *Drept internațional contemporan*, Editura All Beck, București, 2000;
10. **Buergenthal Thomas, Weber Renate**, *Dreptul internațional al drepturilor omului*, Editura ALL, 1996;
11. **Căpățână Octavian, Ștefănescu Brândușa**, *Tratat de drept al comerțului internațional*, volumul I, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1985;
12. **Ceterchi Ioan, Craiovan Ion**, *Introducere în teoria generală a dreptului*, Editura All, București, 1993;
13. **Ciachir Nicolae**, *„Diplomația europeană în epoca modernă”*, Ed. Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1994;

14. Cloșcă Ionel, Glaser Edwin, Neagu Cosma, Marțian Niciu, Elian George, Antal Mikloș, „*Dicționar de drept internațional public*”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982;
15. Cloșca Ionel, Suceava Ion– *Tratat de drepturile omului*, Ed. Europa Nova, București, 2006;
16. Constantin Valentin, *Drept internațional*, Editura Universul juridic, București, 2010;
17. Crețu Vasile, *Drept internațional public*, Ediția a IV- a, Editura Fundației România de Mâine, București, 2006;
18. D. Denning, *Activism, Hacktivism, Cyberterrorism*, The Internet as a Tool for Influencing Foreign Policy, Georgetown University, 2000
19. Deleanu Ion, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Ștefan Procopiu Iași 1993;
20. Deaconu Ștefan, *Instituții politice*, Editura C.H.Beck, București, 2017
21. Diaconu Ion, *Drept internațional public*, Editura Lumina Lex, București, 2007;
22. Diaconu Ion, *Manual de Drept Internațional Public*, Editura Lumina Lex, București, 2010;
23. Diaconu Ion, *Răspunderea internațională în dreptul internațional*, Editura Pro Universitaria, București, 2013;
24. Diaconu Ion, *Normele imperative în dreptul internațional*, București, 1977;
25. Diaconu Nicoleta, *Teoria conflictelor de legi în materie civilă*, Editura Lumina Lex, București, 2005;
26. Diaconu Nicoleta, *Dreptul Uniunii Europene. Tratat*, Editura Lumina Lex, București, 2011;
27. Diaconu Nicoleta, *Dreptul Uniunii Europene. Politicile Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2017;

- 28. Drăganu Tudor**, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 1998 ;
- 29. Duculescu Victor**, *Diplomația păcii*, Editura Albatros, București, 1985;
- 30. Duculescu Victor, Călinoiu Constanța, Duculescu Georgeta**, *Drept constituțional comparat*, Editura Lumina Lex, București, 1996;
- 31. Duculescu Victor**, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ed. Lumina Lex, București, 2008;
- 32. Dupuy Pierre-Marie**, *Droit international public*, Editura Dalloz, Paris, 1995;
- 33. Ecobescu Nicolae, Duculescu Victor**, *Drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor*, Editura Politică, București, 1976;
- 34. Ecobescu Nicolae**, *Dezarmarea. Cronologie 1945-1978*, Editura Politica, București, 1980;
- 35. Finch George**, *The Sources of Modern International Law*, Washington, 1937;
- 36. Fuerea Augustin**, *Manualul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2016;
- 37. Fuerea Augustin**, *Drept comunitar european. Partea generală*, Editura All Beck, București, 2003;
- 38. Fuerea Augustin**, *Dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2016;
- 39. Fuerea Augustin**, *Drept comunitar al afacerilor*, Editura Universul Juridic, București, 2006;
- 40. Geamănu Gr.**, *Drept internațional public* – Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981;
- 41. Gherghescu Vasile, Cloșca Ionel**, *Reguli de drept internațional privind starea de pace și de război*, București, Editura Militară, 1972;
- 42. Glaser Edwin**, *Statele mici și mijlocii în relațiile internaționale*- Editura Politică, București, 1971;

- 43. Guggenheim Paul**, *Traite de Droit international public*, Geneva, 1993;
- 44. Hardy Michael**, *Modern Diplomatic Law*, Manchester University Press, 1998;
- 45. Heiberg Marianne**, *Subduing Sovereignty*, ed. London Printer, Londra, 1994;
- 46. Huntington Samuel**, *Ciocnirea civilizatiilor si refacerea ordinii mondiale*, Editura Samizdat, Bucuresti;
- 47. I. Albu, V. Ursa**, *Răspunderea civilă pentru daunele morale*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979;
- 48. Iancu Gheorghe**, *Sistemul electoral*, Regia autonomă Monitorul Oficial, București, 1998;
- 49. Ionescu Cristian**, *Tratat de drept constituțional contemporan*, Ed. C.H. Beck București, 2008;
- 50. Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu**, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura C.H.Beck, București, 2017
- 51. Jugastru Călina**, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura Universul Juridic, București, 2017;
- 52. Luburici Momcilo**, *Teoria generală a dreptului*, Editura Oscar Print, București, 2011;
- 53. Lupașcu Dan, Cristus Nicoleta**: *Practica judiciară și legislație în materia dreptului international privat*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
- 54. Macovei Ioan**, *“Dreptul comerțului internațional”*, Editura C.H. Beck, București 2006;
- 55. Malița Mircea**, *Teoria și practica negocierilor*, Editura Politică, București, 1972;
- 56. Manning Charles**, *The Nature of International Society*, LSE, London, 1962;
- 57. Mazilu Dumitru**, *Diplomație Europeană, Momente memorabile de confruntare și afirmare a națiunilor*, Editura Lumina Lex, București, 2008;

- 58. Mazilu Dumitru**, *Diplomația. Drept diplomatic și consular*, ediția a-3-a, Editura Lumina Lex, București, 2008;
- 59. Mazilu Dumitru**, *Drept internațional public*, vol. I și II , Editura Lumina Lex, București, 2009;
- 60. Mazilu Dumitru**, *Drepturile omului*, Editura Lumina Lex, București, 2008;
- 61. Mazilu Dumitru**, *Dreptul Marii, editia a-II-a*, Editura Lumina Lex, Bucuresti, 2006;
- 62. Mazilu Dumitru**, *Tratatul privind Dreptul Păcii*, Editura Lumina Lex, București, 2006;
- 63. Mazilu Dumitru**, *Tratat privind teoria și practica negocierilor*, Editura Lumina Lex, Bucuresti, 2002;
- 64. Mazilu Dumitru**, *Report on Human Rights and Youth, United Nations, Geneva, 10 July 1989*;
- 65. Mâșu Ștefan**, *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial*, Editura Rao, București, 2011;
- 66. Miga-Beșteliu Raluca**, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Editura All, București, 2003;
- 67. M. Giuliano**, *Le relazioni e imunita diplomatiche* , Ed.Cisalpino, Milano, 1998;
- 68. Moca Gheorghe**, *Dreptul Internațional Public*, Editura Era, București, 1999 ;
- 69. Moroianu Zlătescu Irina**, *Protecția juridică a drepturilor omului, Drepturile omului la început de mileniu*, Casa editorială. „Calistrat Hogaș”, București, 2001;
- 70. Moroianu Zlătescu Irina, Demestrescu Radu**, *Din istoria drepturilor omului*, IRDO, București, 2000;

- 71. Moțățăianu Ștefan**, *Teorii privind „constituționalismul” în dreptul internațional*, Analele Universității “Constantin Brâncuși”, Târgu Jiu, 2014;
- 72. Năstase Adrian**, *Organizarea internațională*, Editura Universitatea „Valahia”, Tîrgoviște, 2001;
- 73. Năstase Adrian, Aurescu Bogdan**, *Drept internațional public - Sinteze*, Editura CH Beck, București, 2011;
- 74. Niciu Marțian**, *Drept Internațional Public*, Editura Servosat, Arad, 1999;
- 75. O’Connell**, *State Succession in Municipal Law and International Law*, Cambridge University Press, London, 1967;
- 76. Pivniceru Mona**, *Răspunderea penală în dreptul internațional*, Ed. Polirom, Seria Collegium, Iași, 1999;
- 77. Popescu Roxana-Mariana, Dumitrașcu Augustina** *Dreptul Uniunii Europene, Sinteze și Aplicații*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
- 78. Popescu Andrei, Jinga Ion**, *Organizații europene și euroatlantice*, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- 79. Popescu Dumitra**, *Drept internațional public*, Editura Universitatii Titu Maiorescu, Bucuresti, 2008;
- 80. Preda-Mătășaru Aurel**, *Tratat de drept internațional public, Ediția a 2-a*, Editura Hamagiu, București, 2010;
- 81. Purdă Nicolae**, *Protecția drepturilor omului*, Ed. Lumina Lex, București, 2001;
- 82. Purdă Nicolae**, *Drept internațional public*, Editura Universitară, București, 2008;
- 83. Rousseau Charles**, *Droit international public*, Dalloz, Paris, 1970;
- 84. Scăunaș Stelian**, *Drept Internațional Pubic*, Editura C.H.Beck „București 2007;

- 85. Shaw Malcolm**, *International Law*, Cambridge University Press, New York, 1999;
- 86. Smith Michael** - *Starea Uniunii Europene*, Vol. 5, „Risc, reforma, rezistentă, relansare”, Editura Club Europa, București, 2002;
- 87. Stănciulescu Marcel, Floroiu Mihai**, *Drept internațional public*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2006;
- 88. Șandru Daniel Mihail**, *Dreptul comerțului internațional*, Editura Universitară, București, 2011;
- 89. Tomescu Mădălina**, *Jus cogens între teoria și practica relațiilor internaționale*, Cartea Universitară, București, 2005;
- 90. Tulească Luminița**, *Dreptul comerțului internațional*, Editura Pro Universitaria, 2011;
- 91. Vedinaș Verginia**, *Drept administrativ*, Editura Universul Juridic, București, 2017;
- 92. Voican Mădălina, Burdescu Ruxandra, Mocuța Gheorghe**, „*Curți internaționale de justiție*”, Editura All Beck, București, 2000;
- 93. Vrabie Genoveva, Popescu Sofia**, *Teoria generală a dreptului*, Editura Ștefan Procopiu, Iași, 1993;
- 94. Watson Adam**, *The Evolution of International Society*, Routledge, London, 1992;

TRATATE, CONVENȚII ȘI ALTE REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE

1. Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Helsinki din anul 1975
2. Carta Organizației Națiunilor Unite;
3. Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, rezoluția nr. 3281/XXIX, din 12 decembrie 1974;

4. Convenție cu privire la dreptul tratatelor, încheiată la Viena, la 23 mai 1969;
5. Convenția cu privire la relațiile consulare, încheiată la Viena , 24 aprilie 1963
6. Convenția privitoare la drepturile și îndatoririlor puterilor neutre în războiul maritim, Haga, 1907;
7. Convenția pentru definirea agresiunii, Londra, 3 iulie 1933;
8. Convenție pentru definirea agresiunii semnată între România, URSS, Cehoslovacia, Turcia și Iugoslavia, Londra, 4 iulie 1933;
9. Convenția europeană asupra soluționării pașnice a disputelor, Strasbourg, 29 aprilie 1957
10. Convenție pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid, adoptată de către Adunarea Generală a O.N.U., la 9 decembrie 1948;
11. Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de către Adunarea Generală a O.N.U., la 10 decembrie 1948;
12. Declarație asupra reglementării pașnice a diferendelor internaționale, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 15 noiembrie 1982;
13. Declarația referitoare la principiile de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state în conformitate cu Carta ONU, rezoluția nr. 2625/XX, din 24 octombrie 1970;
14. Hotărârile Curții Internaționale de Justiție în : - *Afacerea privind activitățile militare și paramilitare în Nicaragua și împotriva acesteia* (Nicaragua împotriva SUA, hotărârea în fond, 27 iunie 1986);
15. Hotărârea Curții Europene din 28 iulie 1998 privind acordarea satisfacției echitabile;
16. Journee internationale de la paix, Nations Unies, New York, 1982;
17. Proiectele de Articole ale Comisiei de Drept International (CDI-ONU) cu privire la: (1) Raspunderea statelor pentru fapte international ilicite,

- nov.2001; (2) Prevenirea daunelor transfrontiere rezultate din activitati periculoase, nov.2001; (3) Principiile aplicabile pentru repartizarea daunelor transfrontiere, rezultate din activitati periculoase, noiembrie 2006;
18. Protocol optional privind soluționarea obligatorie a diferendelor, Conferința Națiunilor Unite asupra dreptului mării, Geneva, 29 aprilie 1958 –United Nations, Treaty Series, vol.450, nr.6466;
 19. Rezoluția Adunării Generale a ONU privind definiția agresiunii, doc. ONU nr. 3314-XXIX din 14 decembrie 1974;
 20. Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. cu privire la stabilirea unei zone libere de arme nucleare în Asia de Sud, A/52/597 din 9 decembrie 1997;
 21. Rezoluția privind “Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținând unor sisteme social-politice diferite”, doc. ONU nr.2129/XX din 21 decembrie 1965;
 22. Rezoluția interimară Res DH (2003) 190 adoptată la cea de-a 862-a reuniune a Comitetului Delegaților Miniștrilor din 2 decembrie 2003;
 23. Rezoluțiile interimare Res DH (99)245 din 4 martie 1999 și Res DH (99) 529 din 28 iulie 1999;
 24. Tratat de pace cu Germania, încheiat la Versailles, la 28 iunie 1919;
 25. Tratat între principalele puteri aliate și asociate și Polonia, România, Statul Sârbo-Croato-Sloven și statul Cehoslovac privitor la frontierele acestor state, semnat la Sevres, la 10 august 1920;
 26. Tratat de pace , semnat la Paris, la 10 februarie 1947;
 27. Tratat general de renunțare la război ca instrument al politicii naționale, Paris, 27 august 1928.
 28. Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată 2012);
 29. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată 2012).

SURSE INTERNET

1. <http://www.bbc.com>.
2. <http://cis-legislation.com>.
3. <http://en.wikipedia.org>.
4. <http://russialist.org>.
5. <http://www.historia.ro>.
6. <http://www.hotnews.ro>.
7. <http://www.mediafax.ro>.
8. <http://www.stratfor.com>.
9. <http://www.theguardian.com>
10. <http://geografilia.blogspot.ro>